

# არაფორმალური განათლების პოლიტიკის დოკუმენტი ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებისათვის

მომზადდა მანანა ჯინჟარაძემ

## მიზანი:

არაფორმალური სწავლება გულისხმობს თვითმართულ, ექსპერიმენტულ და შემთხვევით სწავლებას, რომელიც ხდება ფორმალური საკლასო ოთახების გარეთ.

ეს პოლიტიკა მიზნად ისახავს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში არაფორმალური განათლების კულტურის ხელშეწყობას, სახელმძღვანელო პრინციპების გამოკვეთას, დაწესებულების მხარდაჭერას ავტორიზაციის პროცესში, ხოლო დოკუმენტი აღწერს არაფორმალური განათლების დანერგვისთვის საჭირო რეგულაციებს საჯარო და კერძო ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებისათვის (შემდეგში დაწესებულება).

## პოლიტიკისა და რეგულაციების დაცვა:

დაწესებულება ასრულებს არაფორმალური განათლების მარეგულირებელ შესაბამის პოლიტიკასა და რეგულაციებს. ეს მოიცავს სასწავლო გეგმის მითითებების, უსაფრთხოების სტანდარტებისა და სამართლებრივი მოთხოვნების დაცვას, ხარისხისა და მთლიანობის შესანარჩუნებლად.

## დოკუმენტის გავრცელების არეალი:

პოლიტიკის დოკუმენტი ვრცელდება საგანმანათლებლო დაწესებულების სამივე საფეხურის ყველა მოსწავლეზე, ადმინისტრაციაზე, მასწავლებლებსა და ტექნიკურ პერსონალზე. ნებისმიერ აქ ჩამოთვლილ სეგმენტს, ამ დოკუმენტით, ეკისრება პასუხისმგებლობა დაწესებულებაში არაფორმალური განათლების განხორციელებისათვის.

## პასუხისმგებელი პირები:

დაწესებულებაში არაფორმალურ განათლებაზე პასუხისმგებელი პირები არიან პროგრამის/პროგრამების კოორდინატორი, პროგრამის/პროგრამების მენეჯერი, პროგრამის/პროგრამების დირექტორი, ან სხვა პოზიციებზე მყოფი პირები, რომლებსაც ადმინისტრაცია ქმნის სასწავლო გამოცდილების უზრუნველსაყოფად, ტრადიციული საკლასო გარემოს მიღმა. მათი პასუხისმგებლობები მოიცავს საგანმანათლებლო დაგეგმვის, განხორციელებისა და შეფასების მრავალფეროვან ასპექტს, რომლებიც მორგებულია მოსწავლეების სხვადასხვა საჭიროებებსა და ინტერესებზე.

### **სტრატეგიული დაგეგმვა:**

ყველა დასახელებული სეგმენტი გარე აქტორებთან ერთად ერთვება სტრატეგიული განვითარების გეგმის შედგენასა და განხორციელებაში, ადგენენ არაფორმალური განათლების პროგრამების მიზნებსა და ამოცანებს, რომლებიც სკოლის საერთო მისიისა და ხედვის შესაბამისია.

### **სასწავლო გეგმის შემუშავება:**

დასახელებული სეგმენტები უზრუნველყოფენ არაფორმალური განათლების სასწავლო გეგმების შემუშავებას, საგანმანათლებლო სტანდარტებთან და მიზნებთან შესაბამისობას, მათი ინოვაციებისა და კრეატიულობის ხელშეწყობას.

### **თანამშრომლობა და ქსელი:**

არაფორმალური სწავლება დაწესებულებაში ვითარდება თანამშრომლობით და სოციალურ გარემოში.

დაწესებულება ხელს უწყობს მოსწავლეების თანამშრომლობის, ცოდნის გაზიარებისა და ერთმანეთისგან სწავლის შესაძლებლობებს ჯგუფური პროექტების, სასწავლო ჯგუფებისა და სტუდენტების მიერ ხელმძღვანელობით წამოწყებული ინიციატივების საშუალებით.

ყველა დასახელებული სეგმენტი (მოსწავლე, მასწავლებელი, ადმინისტრაცია, ტექნიკური პერსონალი, მშობელი) თანამშრომლობს ერთმანეთთან და საზოგადოების დაინტერესებულ მხარეებთან, რათა განავითარონ პარტნიორობა და გააძლიერონ არაფორმალური განათლების პროგრამების აქტუალობა და გავლენა, ხელი შეუწყონ სწავლა-სწავლების პროცესს.

### **ხელმისაწვდომი რესურსები:**

არაფორმალური განათლების მხარდაჭერის მიზნით, დაწესებულება უზრუნველყოფს წვდომას ნებისმიერი ტიპის, მრავალფეროვან რესურსზე; მათ შორის: ბიბლიოთეკის ფონდზე, ციფრულ რესურსებზე, მატერიალურ-ტექნიკურ საშუალებებზე, სემინარებსა და კლასგარეშე აქტივობებზე/დონისძიებებზე, - ნებისმიერი იმ რესურსის გამოყენებაზე, რაც ხელს უწყობს ავტონომიურობას, კვლევისა და სხვა საჭირო უნარების განვითარებას.

### **პროფესიული განვითარება:**

დაწესებულება ხელს უწყობს პროფესიული განვითარების შესაძლებლობებს არაფორმალურ განათლებაში ჩართული პერსონალისთვის, ავითარებს მათ უნარებს, ცოდნასა და ეფექტურობას მოსწავლეებისათვის საინტერესო სასწავლო გამოცდილების მიწოდებაში.

### **დიაგნოსტიკა და შეფასება:**

დაწესებულება ადგენს პროცესებს და ქმნის მექანიზმებს არაფორმალური განათლების პროგრამების ეფექტურობის დიაგნოსტიკისა და შეფასების მიზნით; მონაცემთა ბაზაზე დაფუძნებული შეხედულებების გამოყენებით აღმოჩენს მცდელობას სრულყოფილი ინფორმირებისათვის.

### **მოქნილობა და ადაპტაცია:**

არაფორმალური სასწავლო აქტივობები მოქნილი და ავტონომიურია, რაც საშუალებას აძლევს მოსწავლეებს განახორციელონ თავიანთი ინტერესები და მისწრაფებები.

მოსწავლეებს აქვთ ავტონომია სასწავლო აქტივობების, თემებისა და მეთოდოლოგიების შერჩევისას. დაწესებულება რეაგირებს საგანმანათლებლო საჭიროებებსა და ტენდენციებზე, მუდმივად ეძებს ინოვაციურ მიდგომებს მოსწავლეების ჩართულობისა და უწყვეტი სწავლის ხელშეწყობისთვის.

### **კომუნიკაცია:**

დაწესებულება ინარჩუნებს ღია და გამჭვირვალე კომუნიკაციის არხებს დაინტერესებულ მხარეებთან და რეგულარულად ანახლებს ინფორმაციას პროგრამის აქტივობების, მიღწევებისა და გამოწვევების შესახებ.

ამ პრინციპებისა და პრაქტიკის გათვალისწინებით, პროფესიონალები, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან სკოლაში არაფორმალურ განათლებაზე, აზიარებენ თავიანთ მიღწევებს და მნიშვნელოვან წვლილი შეაქვთ საგანმანათლებლო გამოცდილების გამდიდრებაში, რათა სხვებმაც გამოიყენონ მათი პოტენციალი.

### **ინტეგრაცია ფორმალურ განათლებასთან:**

დაწესებულებაში, არაფორმალური სწავლება ავსებს ფორმალურ განათლებას უფრო ღრმა კვლევის, პრაქტიკული გამოყენებისა და რეალურ სამყაროში კავშირების შესაძლებლობის მიცემით.

ყველა სეგმენტი წახალისებულია არაფორმალური სწავლის გამოცდილების ინტეგრირებით სასწავლო გეგმაში, საგნობრივ კურიკულუმში და სასწავლო პრაქტიკაში.

#### **არაფორმალური განათლების წახალისება:**

დაწესებულება წახალისებს და მხარს უჭერს არაფორმალურ სწავლებას ისე, როგორც ფორმალურ განათლებას. მოსწავლეები წახალისებულნი არიან ჩაერთონ ავტონომიურ/თვითმართვით სწავლაში, მიებასა და ექსპერიმენტებში.

#### **ადიარება:**

დაწესებულება ადიარებს და აფასებს არაფორმალური სწავლის გამოცდილებას, უნარებსა და მიღწევებს.

მოსწავლეებს აქვთ შესაძლებლობა მიიღონ ადიარება არაფორმალური სწავლისთვის ისეთი მექანიზმებით, როგორიცაა პორტფოლიოები, კომპეტენციების შეფასება და სხვ.

#### **მხარდაჭერა და ხელმძღვანელობა:**

დაწესებულება უზრუნველყოფს არაფორმალურ სასწავლო აქტივობებში ჩართული მოსწავლეების მხარდაჭერასა და ხელმძღვანელობას.

კათედრების წევრები, მრჩეველები და მენტორები მზად არიან შესთავაზონ რჩევები, რესურსები და უკუკავშირი სტუდენტებისთვის, რომლებიც ეძებენ არაფორმალური სწავლის შესაძლებლობებს.

#### **ანგარიშვალდებულება:**

არაფორმალური განათლების პროგრამების განხორციელებაში დაწესებულების ანგარიშვალდებულება მოიცავს რამდენიმე ძირითად კომპონენტს: მკაფიო მიზნები და სტანდარტები, მონიტორინგისა და შეფასების მძლავრი მექანიზმები, კვალიფიციური პერსონალი და რესურსები, უწყვეტი გაუმჯობესების კულტურა, კომუნიკაცია და გამჭვირვალობა, უკუკავშირის მექანიზმები, დოკუმენტაცია და ანგარიშგება.

#### **მდგრადობის დაგეგმვა:**

დაწესებულება, გეგმის მიხედვით, ბიუჯეტით განსაზღვრავს არაფორმალური განათლების პროგრამების გრძელვადიანი მდგრადობის ასპექტებს. ეს შეიძლება მოიცავდეს დაფინანსების ალტერნატიული წყაროების მოძიებას, საზოგადოების მხარდაჭერის

კულტივირებას და არაფორმალური განათლების ინტეგრირებას სკოლის ბიუჯეტის მთლიან პროცესში.

### **განხილვა და გადახედვა:**

ეს პოლიტიკა პერიოდულად უნდა გადაიხედოს, რათა უზრუნველყოს მისი ეფექტურობა და შესაბამისობა საგანმანათლებლო დაწესებულების განვითარებად საჭიროებებთან. გადასინჯვები შეიძლება განხორციელდეს გამოხმაურების, საუკეთესო პრაქტიკისა და საგანმანათლებლო პარადიგმების ცვლილებების საფუძველზე.

*დამტკიცების შესახებ ჩანაწერი, დაწესებულებას შეუძლია მიუთითოს დოკუმენტის თავში ან ბოლოში ქვევით მითითებული სახით:*

### **დამტკიცება:**

არაფორმალური სწავლის პოლიტიკის დოკუმენტი დამტკიცებულია და მიღებულია (საგანმანათლებლო დაწესებულების სახელი) მიერ, ოქმი# (ოქმის თარიღი, ნომერი) საფუძველზე და ამოქმედდება (ამოქმედების თარიღი).

## *პოლიტიკის დოკუმენტის სარეკომენდაციო დანართები:*

### **დანართი 1. სახელმძღვანელო მითითებები ადმინისტრაციისათვის:**

სასკოლო გარემოში, ნებისმიერი ტიპის და, მათ შორის, არაფორმალური განათლების განხორციელებისას სკოლის ადმინისტრაციას ეკისრება რამდენიმე ძირითადი პასუხისმგებლობა, რათა უზრუნველყოს ასეთი პროგრამების შეუფერხებელი ფუნქციონირება და ეფექტურობა.

წინამდებარე დანართი სავალდებულო რეკომენდაციებს აძლევს ადმინისტრაციას პოლიტიკის დოკუმენტიდან გამომდინარე.

ამ ვალდებულებების შესრულებით, სკოლის ადმინისტრაციას შეუძლია ეფექტურად შეუწყოს ხელი არაფორმალური განათლების პროგრამების განხორციელებას და კიდევ უფრო გაამდიდროს სასწავლო გამოცდილება მოსწავლეებისთვის, - ტრადიციულ საკლასო გარემოში და მის მიღმა:

- 1. დაგეგმვა და კოორდინაცია:** ადმინისტრაციამ გეგმავს და კოორდინირებს არაფორმალური განათლების პროგრამების სასკოლო სასწავლო გეგმაში ინტეგრირებას. ეს მოიცავს შესაფერისი პროგრამების იდენტიფიცირებას, მათ საგანმანათლებლო მიზნებთან შესაბამისობას და მათ ეფექტურად დაგეგმვას სკოლის გეგმის/კალენდრის ფარგლებში.
- 2. რესურსების განაწილება:** ადმინისტრაცია პასუხისმგებელია ისეთი საჭირო რესურსების გამოყოფაზე, როგორიცაა ფინანსები, მატერიალურ-ტექნიკური საშუალებები და ფიზიკური რესურსები/პერსონალი არაფორმალური განათლების ინიციატივების მხარდასაჭერად. ეს შეიძლება მოიცავდეს ბიუჯეტით უზრუნველყოფას, აქტივობებისთვის ადგილების შეთავაზებას/მოწყობას, კვალიფიციურ პერსონალის ან მოწვეული მასწავლებლების დანიშვნას პროგრამების გასაადვილებლად.
- 3. კომუნიკაცია და დაინტერესებული მხარეების ჩართულობა:** ადმინისტრაცია უზრუნველყოფს დაინტერესებულ მხარეებთან კომუნიკაციას, მათ შორის მასწავლებლებთან, მოსწავლეებთან, მშობლებთან და საზოგადოების წევრებთან, - ფიზიკურ თუ იურიდიულ პირებთან, - არაფორმალური განათლების აქტივობების მიზნის, სარგებელისა და ლოჯისტიკის დასაგეგმად. ასევე, მათ ჩართვას დაგეგმვის პროცესში და მათთან ერთად ნებისმიერი პრობლემის და/ან კითხვის განხილვას.
- 4. მოქნილობა და ადაპტაცია:** არაფორმალური განათლების შეთავაზების ხარისხისა და სასწავლო პროგრამებთან შესაბამისობის გასაუმჯობესებლად, ადმინისტრაცია არის მოქნილი და ადაპტირებადი მოსწავლეთა საჭიროებების გააზრებით. ეს შეიძლება მოიცავდეს პროგრამების მორგებას, მისი შინაარსის შეცვლას, სხვადასხვა სწავლის სტილს, უპირატესობებისა და გარემოებების გათვალისწინებას, განრიგის კორექტირებას, დაწესებულების ორბიტაზე მოძრავ სხვა/გარე ორგანიზაციებთან ახალი პარტნიორობის დეგეგმვას, მყისიერ ადაპტირებას და ა.შ.

5. **მონიტორინგი და შეფასება:** დაწესებულების ადმინისტრაცია, თანამოაზრეებთან ერთად, შეიმუშავებს და აყალიბებს არაფორმალური განათლების პროგრამების პროგრესის მონიტორინგისა და გავლენის შეფასების მექანიზმებს, რეგულარულად აგროვებს მონაცემებს, აანალიზებს პროგრესს, ცვლის სტრატეგიებს; ეს გულისხმობს განათლების პროცესზე დასწრებას/თვალყურის დევნებას, მონაწილეთაგან გამოხმაურების მონაცემთა ბაზის შექმნას, კმაყოფილების ხარისხის დადგენას და იმის შეფასებას, აღწევს თუ არა პროგრამები დასახულ მიზნებს.
6. **შესაბამისობა:** დაწესებულების ადმინისტრაცია ადგენს და აკონტროლებს არაფორმალური განათლების პროგრამების მიმართებებს შესაბამის რეგულაციებთან და პოლიტიკასთან. ეს მოიცავს მონაწილეთა უსაფრთხოების პროტოკოლების დაცვას, ნებისმიერი საჭირო ნებართვის ან დამტკიცების მიღებას და ა.შ.
7. **ხელშეწყობა და ადვოკატირება:** დაწესებულების ადმინისტრაცია ინიციატორი და პასუხისმგებელია სასკოლო საზოგადოებაში არაფორმალური განათლების ღირებულების ხელშეწყობისა და ადვოკატირებს მოსწავლეთა ჰოლისტიკურ განვითარებაში მის საჭიროებას და აუცილებლობას. ეს შეიძლება მოიცავდეს წარმატების ისტორიების ჩვენებას, ცნობიერების ამაღლების კამპანიების ორგანიზებას და პარტნიორობის დამყარებას სხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან ან ორგანიზაციებთან და ა.შ.

## დანართი 2. არაფორმალური განათლების ბიუჯეტის დაგეგმვა

რა თქმა უნდა, სასწავლო გარემოში არაფორმალური განათლების ბიუჯეტის დაგეგმვისას, გასათვალისწინებელია რამდენიმე ძირითადი მოსაზრება რესურსების ეფექტური განაწილებისა და პროგრამის მდგრადობის უზრუნველსაყოფად.

დანართი 2-ის რეკომენდაციები საშუალებას აძლევს დაწესებულების ადმინისტრაციას და ბიუჯეტზე მომუშავე სემინტებს საფუძვრებრივად, დეტალურად და ეფექტიანად განსაზღვრონ ბიუჯეტის დაგეგმვის ეტაპები.

1. **საჭიროებების შეფასება:** ბიუჯეტის დაგეგმვას დაწესებულება იწყებს საჭიროებების შეფასების ჩატარებით, რათა დაადგინოს აუცილებელი, კონკრეტული არაფორმალური განათლების პროგრამები, რომლებიც საჭიროა ფორმალური სასწავლო გეგმის შესასრულებლად. საჭიროებების შეფასება შეიძლება მოიცავდეს გამოკითხვებს, კონსულტაციებს დაინტერესებულ მხარეებთან და საგანმანათლებლო ტენდენციების ანალიზს.
2. **პროგრამის იდენტიფიკაცია:** დაწესებულება, საჭიროებების შეფასების საფუძველზე, პრიორიტეტს ანიჭებს არაფორმალური განათლების პროგრამებს, რომლებიც შეესაბამება სკოლის მიზნებს და აკმაყოფილებს მოსწავლეთა გამოვლენილ

საჭიროებებს. ეს პროგრამები შეიძლება მოიცავდეს კლასგარეშე აქტივობებს, ვორქშოფებს, კლუბებს, მენტორობის პროგრამებს ან საზოგადოების პარტნიორობას.

3. **რესურსების განაწილება:** დაწესებულება პირველი ორი საფეხურის(1. საჭიროებების შეფასება, 2. პროგრამის იდენტიფიკაცია) გავლის შემდეგ დაწესებულება გამოყოფს რესურსებს იდენტიფიცირებულ პროგრამებზე დაყრდნობით და განაწილებისას ითვალისწინებს ისეთ ფაქტორებს, როგორიცაა პერსონალი, მასალები, აღჭურვილობა, საშუალებები. აქვე, დაწესებულება უზრუნველყოფს რესურსების დაბალანსებულ განაწილებას, როგორც არსებული, ისე ახალი ინიციატივების მხარდასაჭერად ფისკალური პასუხისმგებლობის შენარჩუნებით.
4. **პროფესიული განვითარება და ტრენინგი:** ბიუჯეტში, დაწესებულება საზღვრავს კადრების (მასწავლებლები, ფასილიტატორები და დამხმარე პერსონალი) მოთხოვნებს არაფორმალური განათლების პროგრამების ეფექტურად და ეფექტიანად განსახორციელებლად და უზრუნველყოფს საჭირო ტრენინგებისა და პროფესიული განვითარების შესაძლებლობებს.
5. **პარტნიორობა და დაფინანსება:** დაწესებულება იკვლევს გარე ორგანიზაციებთან, ბიზნესთან ან სათემო ჯგუფებთან პარტნიორობის შესაძლებლობებს, იძიებს გრანტებს, სპონსორებს ან შემოწირულობებს რესურსების გაფართოებისა და პროგრამების შეთავაზებების გასაუმჯობესებლად, ითვალისწინებს პროგრამების მდგრადობას და უწყვეტობას.

ამ ნაბიჯების დაცვით სკოლებს შეუძლიათ ეფექტურად დაგეგმონ და გაანაწილონ ბიუჯეტი არაფორმალური განათლების პროგრამებისთვის.